

Handläggare
Lisa Allinger
Telefon: 08-508 25370

Till
Socialnämnden
2022-04-26

Rapportering av uppföljningsmodell för SIG

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande.

Fredrik Jurdell
socialdirektör

Veronica Wolgast Carstorp
biträdande förvaltningschef

Sammanfattning

Stockholms stad erbjuder stöd i form av SIG i Stockholms stads sju ytterstadsstadsdelsförvaltningar. Arbetet i stadsdelsförvaltningarna är uppdelat på SIG unga och SIG vuxna och är en samverkansform där individuellt anpassade insatser samordnas. I samband med att vägledningarna för SIG vuxna och SIG unga togs fram framkom att arbetet med att följa SIG-insatserna på aggregerad nivå behövde utvecklas. Det fanns även behov av att säkerhetsställa att samtliga stadsdelsförvaltningar som erbjuder insatsen SIG rapporterade in sin statistik till socialförvaltningen på årlig basis. Arbetet resulterades i två olika excelformulär med olika variabler vid in-respektive utskrivning i SIG. Inom ramen för uppdraget att i större omfattning utvärdera socialtjänstens insatser har socialförvaltningens FoU-verksamhet initierat en ny utvärdering av sociala insatsgrupper (SIG). Forskningsprojektet ska bestå av två delar där den första bygger på det material som samlades in vid den tidigare utvärderingen som gjordes mellan 2013 och 2016 och den andra blir en bredare och första utvärdering av SIG riktad till både unga och vuxna.

Bakgrund

Sociala insatsgrupper (SIG) är en arbetsmetod för samverkan mellan socialtjänst, polis, arbetsmarknadsnämnden, utbildningsförvaltningen och andra aktörer för att stötta och hjälpa personer att sluta begå brott, lämna en kriminell livsstil, kriminella miljöer och våldsbejakande extremism eller förhindra att unga

vuxna utvecklar en kriminell livsstil eller involveras i våldsbejakande extremism. Arbetsmetoden utgår från samverkan på individnivå med regelbundna möten där alla berörda aktörers representanter och individen själv deltar under socialtjänstens ledning. Samverkan på individnivå görs möjlig genom ett samtycke till att bryta sekretessen från den inskrivna personen.

Stockholms stad erbjuder stöd i form av SIG i Stockholms stads sju ytterstadsstadsdelsförvaltningar¹. Arbetet i stadsdelsförvaltningarna är uppdelat på SIG unga och SIG vuxna och är en samverkansform där individuellt anpassade insatser samordnas. En tät samverkan med polisen är en förutsättning för goda resultat liksom med andra relevanta myndigheter och aktörer utifrån individens behov och förutsättningar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialförvaltningens avdelning för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet 2022-04-20. Funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet 2022-04-21.

Ärendet

Uppföljning inom sociala insatsgrupper

SIG vuxna

SIG har funnits i Stockholms stad sedan 2012. År 2019 tog socialförvaltningen fram en vägledning för arbetet med SIG unga vuxna som beskriver och tydliggör arbetet i syfte att bidra till ökad likställighet och måluppfyllelse. Vägledningen reviderades 2021, bland annat togs den övre åldersgränsen bort. I samband med att vägledningen togs fram 2019 framkom att arbetet med att följa SIG-insatserna på aggregerad nivå behövde utvecklas och det fanns även behov av att säkerhetsställa att samtliga stadsdelsförvaltningar som erbjuder insatsen SIG rapporterade in sin statistik till socialförvaltningen på årlig basis. Operativa chefer samt SIG-lotsar gjordes delaktiga i arbetet att revidera den uppföljningsmall som funnits sedan tidigare. Under arbetet konsulterades Jerzy Sarnecki, professor emeritus vid kriminologiska institutionen, Stockholms universitet och ledamot i stadens socialtjänstakademi. Arbetet resulterades i ett excelformulär med olika variabler vid in- respektive utskrivning i SIG vuxna. Se bilaga 1. Socialförvaltningen erbjöd utbildning till SIG-samordnare och chefer kring hur uppföljningsformuläret ska användas. Ifyllt formulär skickas in i mitten av januari varje år för rapportering av året innan. Statistiken sammanställs och presenteras för de aktuella

¹ Enskede-Årsta-Vantör sdf, Farsta sdf, Hässelby-Vällingby sdf, Rinkeby-Kista sdf, Skarpnäck sdf, Skärholmen sdf och Spånga-Tensta sdf

stadsdelsförvaltningarna och analyseras tillsammans med de operativa cheferna. Inrapporterade uppgifter finns sammanställda för år 2020 och 2021. Se bilaga 3. Värt att notera är att antal brott och antal fysik/psykisk hälsa inte finns inkluderad i statistiken från 2021 med anledning av hög andel bortfall i svaren från stadsdelsförvaltningarna (cirka hälften). Ett arbete med att minska bortfallet för dessa variabler inför nästa inrapportering kommer att göras tillsammans med stadsdelsförvaltningarna.

SIG unga

Under våren 2021 påbörjades ett arbete med att ta fram en vägledning för arbetet med SIG unga. SIG-samordnare och operativa chefer inom SIG unga bidrog till arbetet med vägledningen. Beslut om vägledningen fattades i socialnämnden i april 2021. I samband med detta påbörjades även ett arbete tillsammans med SIG-samordnare och operativa chefer för att ta fram en uppföljningsmall för denna målgrupp. Under arbetet konsulterades Tove Pettersson, professor vid kriminologiska institutionen, Stockholms universitet och ledamot i socialtjänstakademin. Arbetet resulterades i ett excelformulär med olika variabler vid in- respektive utskrivning i SIG unga, se bilaga 2. Socialförvaltningen erbjöd utbildning kring hur uppföljningsformuläret ska användas. Uppgifter kring statistik baserat på SIG unga gällande 2022 kommer att rapporteras av SIG unga till socialförvaltningen i mitten av januari 2023.

Utvärdering av sociala insatsgrupper (SIG)

Inom ramen för uppdraget att i större omfattning utvärdera socialtjänstens insatser har socialförvaltningens FoU-verksamhet initierat en ny utvärdering av sociala insatsgrupper (SIG). SIG finns som biståndsbedömd insats i sju av stadens 13 stadsdelsförvaltningar och har inte utvärderats sedan 2016 då insatsen utfördes som pilotprojekt för unga vuxna i Rinkeby och Tensta. En viktig slutsats av denna utvärdering, som också angavs som tänkbar förklaring till att brottsaktiviteten inte hade minskat i undersökningsgruppen, var att uppföljningstiden var för kort för att kunna dra några definitiva slutsatser. Möjligheterna att dra slutsatser begränsades även av att endast 26 individer avslutade sitt deltagande i SIG när utvärderingen genomfördes. En viktig rekommendation från forskarna då var därmed att följa upp de individer som deltog i SIG mellan 2013 och 2016 efter fem år vilket socialförvaltningen nu avser att göra.

Forskningsprojektet ska bestå av två delar där den första bygger på det material som samlades in vid den tidigare utvärderingen och den andra blir en bredare och första utvärdering av SIG riktad till både

unga och vuxna i samtliga stadsdelar som erbjuder SIG. För att undvika att hamna i samma situation med eventuellt uteblivna effekter på grund av för kort uppföljningstid är planen också att dessa individer ska gå att följa upp på längre sikt. Den här gången avses att, utöver indikatorer rörande brottslighet, också studera andra aspekter av social anpassning så som sysselsättning genom uppgifter om individen förvärvsarbetar eller bedriver studier. Projektet kräver ny datainsamling och nya etikillstånd och förväntas pågå åtminstone till 2024. Under 2021 har en projektplan författats och den första delen av utvärderingen som innefattar uppföljning av de individer som deltog i den första utvärderingen har påbörjats. Socialförvaltningen kommer att ha regelbundna avstämningar med forskarna och det finns en plan för spridning av resultaten både internt i staden och till andra kommuner i landet som har SIG.

Jämställdhetsanalys

I en rapport från Institutet för Framtidsstudier framgår att 8 procent av individerna inom organiserad brottslighet och våldsbejakande extremism är kvinnor. Det saknas dock sammanställd kunskap om kvinnor inom kriminella eller våldsbejakande extremistiska miljöer och grupperingar i svenska förhållanden.² Generellt är kvinnor mindre brottsaktiva än män, i synnerhet vad gäller våldsbrottslighet och i de kriminella miljöerna har kvinnor vanligen en mindre framträdande roll i grupperingens utåtriktade kriminalitet.³

Att begå grova våldsbrott utgör ett betydligt större normbrott för en kvinna än för en man.⁴ Tröskeln är med andra ord högre och den psykiska ohälsan kan då vara en mer avgörande komponent. Denna obalans mellan könen är också något som återspeglas gällande vilka personer som beviljas insatsen SIG. Signaler kring att de kvinnor som är inskrivna i SIG tenderar att må sämre psykiskt behöver uppmärksammas. Det är viktigt att inskrivna personer i SIG oavsett kön erbjuds samma möjligheter till stöd att bryta en destruktiv utveckling och sluta begå brott.

² Rostami, A., Mondani, H., Carlsson, C., Sturup, J., Sarnecki, J., & Edling, C. (2018). Våldsbejakande extremism och organiserad brottslighet i Sverige. Stockholm: Institutet för Framtidsstudier.

³ Forkby, T., Kuosmanen, J., & Örnlin, H. (2019). Vägen ut ut gänget - Om manligheter, broderskap och svikna förhoppningar. Norrköping: Kriminalvården.

⁴ Pettersson, T. (2013). Grupper, maskuliniteter och våld. Ingår i Fokus 13: unga och jämställdhet / [ed] 2013, s. 214–229. Stockholm: Ungdomsstyrelsen

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande.

Bilagor

1. Uppföljningsformulär SIG vuxna
2. Uppföljningsformulär SIG unga
3. SIG vuxna statistik 2021